

1

Laila

Ant Lailos naktinio stalelio tebestovi įrėminta nuotrauka, kurios ji dar nesugebėjo — o gal tiesiog nepanoro — atsikratyti. Keturi veidai susiglaudę priešais turistų lankomą milžinišką akvariumą kažkokioje užsienio šalyje — dabar ji net neprisimena kokioje, o jiems už nugarų tuščiais žvilgsniais spokso būrelis didžiulių dryžuotų vaivorykščių žuvų. Violeta vienu pirštu užrietusi nosį ir nutempusi apatinius akių vokus, kad atrodytų kaip groteskiška vaškinė statula; dryžuota palaidine vilkinti Selė irgi nutaisiusi juokingą išraišką; nors tada jai turėjo būti trylika, ji maivėsi kiek droviau. Laila veltui šypsosi vildamasi, kad, nepaisant visko, kas ir taip kaip ant delno, turės mielą šeimos nuotrauką; Deno šypsenos žvilgsnyje nematyti, jo veidas paslaptingas, jis uždėjęs ranką ant marškinėliais pridengto Violetos peties.

Rytais ji pirmiausia ir pamato šią paskutinę šeimos nuotrauką, o vakarais ją žvilgsnis kliudo paskutinę, ir nors Laila žino, jog ši atvaizdą reikėtų padėti kur nors atokiau, kad jis nenuspalvintų visos dienos atitinkamomis spalvomis, dėl kažkodėl neaiškios priežasties dar negali įkišti tos nuotraukos į stalčių. Kartais, kamuojant nemigai, ji žiūri, kaip miegamojo lubomis keliauja mėnesienos spinduliai, tada dirsteli į nuotrauką ir ilgesingai mąsto apie šeimą, kurią galėjo turėti, apie atostogų nuotraukas, kurių niekada nebus — nebus lietingų savaitgalių Kornvalyje, egzotiškų paplūdimių, po kuriuos jie galėtų vaikštinėti baltai apsirengę, atvaizdų, nebus įamžintų smagių

diplomo įteikimo švenčių prie kokio nors universiteto raudonų plytų pastato, nebus ir Selės vestuvių nuotraukų, kuriose šalia dukros puikuotūsi išdidūs tėvai; tokiomis valandėlėmis jai prieš akis praslenka vaiduokliški, efemeriški gyvenimo, kuris tiesiog nežinia kur išgaravo, vaizdiniai.

Ir kartais jai taip norisi paimti didelį gumulą lipnios, tąsios „Blu Tack“ masės ir tēkšti Denui į veidą.

Kai paskambina Anuška, Laila bando įveikti užsikimšusį vamzdį pirmo aukšto tualete. Jiedu su Denu prieš dvejus su puse metų pirko šį namą — didelį, rimto remonto besiprašantį „šarmingą“ (tai nekilnojamojo turto agento sumanytas frazės „niekas kitas jo ir nepirktu“ pakaitalas) būstą žalioje šiaurės Londono dalyje. Tuomet ją pakerėjo kelių dešimtmečių senumo mėtų žalumo ir aviečių raudonumo vonios kambariai; vonios kambariai ir gėlėti sienų apmušalai atrodė žavingi ir neįprasti. Vaikštinėdami po kambarius jiedu garsiai įsivaizdavo, kaip namas atrodys, kai visi darbai bus baigti. Nors, nuosekliai viską permaščiusi, Laila galėtų pasakyti, kad tik ji garsiai įsivaizdavo, o Denas abejingai numykdamo „mhm, mhm“ ir vogčiomis vis dirščiodavo į telefoną.

Jau kitą dieną po to, kai jiems buvo įteikti raktai, žavinga ir neįprasta santechnika nutarė pademonstruoti savo tikrąjį veidą, kelis kartus piktdžiugiškai užsikimšdama, o paskui išspjaudama pliūpsnius vandens. Rožiniame vonios kambariulyje, tame, kuriuo naudojasi mergaitės, kanalizacijos pompa ir vielinis gyvatukas dabar padėti prie klozeto bakelio ir laukia Lailos (nes, savaime suprantama, tai Lailos darbas), kad būtų po ranka, kai ir vėl prireiks susigrumti su klozeto gelmėse įsispraudusiu balažin koku kamščiu.

— Laila, mieloji! Kaip gyvuoji?

Anuškos balsas prislopsta, Laila tegirdi: *Ne, Greise, skaisčiai*

raudonų gvazdikų nenoriu. Tokios vulgarios gėlės... Ne, kategoriškai ne, jokių gerberų. Ji nekenčia gerberų.

Laila pasilenkia ir nosimi paliečia laisvų rankų įrangos mygtuką. O tada praranda žadą, nes vandens pliūpsnis apipila ranką ir prabėga pro guminės pirštinės riešą.

— Puikiai! Šauniai! — sako ji. — O jūs?

— Kaip visada, smagiai kaunuosi dėl savo nuostabiųjų rašytojų. Vėl reikia paskirstyti išmokas už kūrinių panaudą. Pinigai turėjo būti sumokėti praėjusią savaitę, bet Greisė nėščia ir nesiliauja vemti. Atvirai šnekant, išnešiau jau tris šiukšlių dėžes. Jų turinys — rimtas pavojus sveikatai.

Apačioje įkyriai loja šuo Truantas. Jis loja ant visų — ant verių sode ir balandžių, šiukšliavežių, atsitiktinių praeivių, ant oro.

— Oi, kaip miela, — sako Laila užsimerkdama, gilyn kišdama gyvatuką. — Na, kalbu apie nėštumą, ne apie vėmimą.

— Tiesą sakant, nelabai, mieloji. Tai lyg baisi rakštis subinėj. Niekaip nesuprantu, kodėl tos merginos vis gimdo ir gimdo. Asistentės tik keičiasi ir keičiasi. Jau imu galvoti, ar tik čia nebus kuo nors dėta vėdinimo sistema. O kaip laikosi tavo mielosios mergaitės?

— Puikiai. Jos laikosi puikiai, — sako Laila.

Švelniai tariant, nieko puikaus. Per pusryčius Selė apsipylė ašaromis kažką pamačiusi instagrame, o kai Laila paklausė, kas atsitiko, Selė atsakė, kad ji nė velnio nesupras, ir iškiūtino į mokyklą. Violeta perliejo Lailą aršaus siuto sklidiniu žvilgsniu, išgirdusi patikinimą, kad taip, ketvirtadienį jai reikės eiti pas tėtį, nes tą vakarą numatytas jų susitikimas, o paskui tylėdama nusliuogė nuo taburetės ir nė žodžio nepratarė visą kelią iki mokyklos.

— Gerai, gerai, — išsiblaškiusi kartoja Anuška; tikriausiai taip pat būtų sureagavusi ir į žinią, kad šįryt joms abiem buvo nukirstos galvos. — Taigi dabar pakalbėkime apie tą rankraštį.

Laila ištraukia iš klozeto gyvatuką. Vanduo vis dar pakilęs, kone siekia unitazo kraštą. Ji nusitraukia gumines pirštines ir atsire-

mia į spintelę. Girdi, kad Truantas tebeloja, ir svarsto, ar kaimynams reikėtų nunešti dar vieną butelį vyno. Per pastaruosius tris mėnesius nunešė septynis, taip bandydama išvengti atvirai reiškiamos jų neapykantos.

— Kada galėsi man ką nors atsiųsti? Praėjusį mėnesį kalbėjai labai užtikrintai.

Laila išpučia skruostus.

— Aš... aš rašau.

Trumpa pauzė.

— Žinai, mieloji, nenoriu pasirodyti per griežta, — sako Anuška ganėtinai rūščiai, — bet tu mus maloniai apstulbinai parašiusi „Atkūrimą“. O kai Denas prikrėtė tų nesąmonių, pardavimai smagiai šoktelėjo. Manychiau, bent už tai turėtume būti jam dėkingos. Bet mes juk nenorime vėl tapti nematomos, ką? Nenorime taip užgaišti, kad man tektų tave pristatinėti kaip debutantę.

— Aš... labai greitai viską baigsiu.

— Kaip greitai?

Laila dairosi po vonią.

— Po šešių savaitių?..

— Sutarkime po trijų. Mieloji, tobulybės neprašau. Man tik reikia idėjos, kad žinočiau, ką darai. Ar vis dar galiu tikėtis laimingo vienišės gyvenimo vadovo?

— Ee... taip.

— Daugybė patarimų, kaip puikiai gyventi, kai nuo nieko nepriklausai? Smagios istorijos apie pasimatymus? Vienas kitas pikanetiškas anekdotas apie seksą vienišaujant?

— Oo, taip. Apie visa tai ir rašau.

— Laukiu nesulaukiu. Jau dabar netveriu smalsumu. Su malonumu kartu su tavimi leisiuosi į nuotykius! *Oooi, Greise, dėl Dievo, tik ne į naują šukšliadėžę...* Man jau reikia eiti. Lauksiu tavo elektroninio laiško. Visiems linkėjimai!

Laila baigia pokalbį ir spokso į unitazą, mintyse skatindama

vandenį kuo greičiau nyslūgti. Vos atsisėdusi išgirsta, kad laiptais lipa Bilas. Liptų aikštelėje jis sustoja; ji girdi, kad jis ilsisi, prieš lipdamas toliau. Jis ir mama gyveno 1950-aisiais statytame vieno aukšto name dešimt minučių kelio nuo čia; jų namuose buvo mažai baldų, kambariai šviesūs, be jokių užkaborių; Bilui šie keli aukštai griozdiškame sukežusiam name — kasdienis iššūkis.

— Brangute?

— Aha? — Laila nutaiso giedrą, linksmą veidą.

— Man labai nesmagu pranešti, bet kaimynai ir vėl skundžiasi šunimi. Ir dar... pro virtuvės lubas sunkiasi kažkokia bjaurastis.

Iškviestas budintis santechnikas sucaksėjo liežuviu, atlupo keturias grindų lentas ir nustatė, kad prakiuro kanalizacijos vamzdis. Jis išleido iš bakelio vandenį, pareiškė, kad jai teks keisti visą sistemą: „Sakau jums, neišvaizduoju, kaip galėtumėte ir toliau gyventi su tokia vonia. Mano seneliai jaunesni nei ši įranga“, išgėrė du puodelius saldžios arbatos ir nulupo tris šimtus aštuoniasdešimt svarų. Tokias sumas ji jau praminė mersedeso mokesčiu. Bet koks prekeivis ar meistras, pamatęs kieme stovintį brangų senovinį sportinį automobilį, prie jau parengtos sąskaitos kaipmat prideda dvidešimt penkis procentus.

— Vadinasi, dėl to vamzdžio ir kimšosi kanalizacija? — paklausė Laila, baksnodama kredito kortelės kodo skaičiukus ir stengdamasi neskaičiuoti žalos, kurią patirs šio mėnesio biudžetas.

— Ne-a. Priežastis turėtų būti kita, — atsako santechnikas. — Vis dėlto akivaizdu, kad tualetu negalite naudotis. Reikės keisti visą vonios santechninę įrangą. Jeigu jau pradėsite darbus, būtų pravartu pakeisti ir kelias grindų lentas. Dabar galiu net nykštį už jų užkišti.

Kai Laila jam pavymui uždarė duris, pajuto ant peties įdiržusį Bilo delną.

— Viskas susitvarkys, — pasakė, lengvai spustelėjęs petį. Ma-

tuojant Bilo masteliu, tai turėjo reikšti stiprią emocinę paramą. — Žinai, galėčiau padėti.

— Neprireiks, — atsakė ji, su šypsena atsisukdama. — Man viskas gerai. Viskas puiku.

Jis tyliai atsiduso, apsisuko ir nuslinko į savo kambarį.

Bilas čia gyvena jau devynis mėnesius; atsikraustė netrukus po jos mamos mirties. Kadangi Bilas yra Bilas, jis isteriškai neraudojo, nebadavo, nesėdėjo apleidęs namų. Jis tiesiog tyliai susigūžė savin, vis traukėsi ir traukėsi, kol visai nebepriminė buvusio stamantraus baldžiaus, kurį ji pažinojo tris dešimtmečius, ir galiausiai pavirto į šešėlį.

— Man jos trūksta, — sakydavo jis, kai Laila užsukdavo išgerti arbatos, pasisukiodavo po kambarius, bandydama pernelyg tyliems namams įkvėpti energijos.

— Suprantu, Bilai, — atsakydavo ji. — Ir aš jos ilgiuosi.

Tiesą sakant, ir Lailai prastokai sekėsi dorotis su netektimi. Kai Denas pareiškė, kad išeina, ją ištiko šokas. Galiausiai sužinojusi apie Mardžą, ji suprato, kad Deno išėjimas, palyginti su šiuo faktu, — tik tolimas griausmo aidas, kuris beveik visai jos nepaveikė. Pirmus šešis mėnesius ji beveik visai nemiegojo, galvoje sūkuriaivo nuodijančios mintys. Galų gale pavyko sumegzti siūlų galus, permąstyti vienas kitam mėtytus kaltinimus, užklupdavusias baimes ir aršų pyktį, milijonus neišsakytų įrodymų, iš kurių Denui kažin kaip vis pavykdavo išsisukti: „Tik ne vaikams girdint, Laila, gerai?“

O paskui, vos po kelių mėnesių, visas baisybės užgožė staigi Frančeskos mirtis. Taigi, kai ji pasiūlė Bilui kurį laiką atsikraustyti pas ją, jiedu puolė vienas kitą įtikinėti, kad visa tai tik dėl to, jog Lailai su mergaitėmis praverstų pagalba buityje, kol ji prisitaikys prie vienišos mamos gyvenimo. Bilas savo namo nepardavė ir beveik kasdien eidavo į dailią pašiūrę sodo gale taisyti kaimynų kėdžių ir švitriniumi popieriumi gludinti pakaitinių laiptų turėklų statramsčių, kad Lailos namuose vaikai nekritinėtų pro turėklų tarpus. Nė vienas

iš jų nesiaiškino, kada jis ketina grįžti namo. Jis nestojo skersai kelio Lailos gyvenimui (kokiam gyvenimui?); ramus Bilo buvimas tam, kas liko iš negausios šeimos, suteikė taip reikalingo stabilumo ir tęstinumo pojūtį. Jis buvo tarsi inkaras bergždžiai plūduriuojančiai jų valtelei; dažniausiai toji valtelė šiek tiek leisdavo vandenį ir vis pakrypdavo tai ant vieno, tai ant kito šono, o kartais atrodydavo, kad jie staiga netikėtai atsidūrė atviroje jūroje.

Laila žingsniuoja į mokyklą. Tai pirma savaitė po ilgų atostogų; Bilas siūlėsi eiti vietoj jos, bet jai reikia padidinti per dieną nueinamų žingsnių skaičių (Lilai kasdien vaidenasi be galo ilgos Mardžės kijos ir vis dar gerai žiūrimas liemuo). Be to, kad paimtų Violetą, jai reikia išeiti iš namų, o tai reiškia, jog taip galės nuginti šalin kaltės jausmą, kuris užplūsta dėl to, jog neparašė nė vieno puslapio.

Jiedu abu žino, kodėl Bilas siūlosi — Laila negali pakęsti popietinių kelionių į mokyklą. Rytais viskas gerai — visi skuba, ji gali palikti Violetą ir išbėgti. Bet popietės pernelyg skaudžios — kartu su kitomis mamomis trypciojanti prie mokyklos vartų ji matoma kaip ant delno, nors šunimi stauk. Kai šitaip nutiko, visą mėnesį buvo stebimasi, kraipant galvas — *Turbūt juokauji. Dieve, koks siaubas, labai užjaučiu,* — ar galbūt šnabždamasi už nugaros — *Tiesą sakant, nelabai galėtum jo kaltinti, ar ne?* Ir dar, žinoma, tas anekdotiškai sutapęs laikas — vos prieš dvi savaites buvo pasirodęs „Atkūrimas“ ir daugybė reklaminių interviu apie tai, kaip geriausia atgaivinti santuoką, nuvėsusią blaškantis tarp įsipareigojimų darbe ir vaikų.

Praėjus dviem dienoms po to, kai jis išėjo, Laila paniurusi atžingsniavo į mokyklos aikštelę, kur kitos trys motinos, sukišusios galvas skaitė *Elle* straipsnį, kaip tyčia, pavadintą „Ką dariau, kad mūsų poros nė vandeniui neperlietum“. Pamačiusi Lailą, toji botksinė ragana Filipa Greiham mikliai užsikišo žurnalą už nugaros

ir neva nekaltai sumirksėjo, o dvi jos pakalikės, kurių vardų Laila niekada taip ir neįsiminė, kone kratėsi tyliai kikendamos. *Tikiuosi, kad šią minutę jūs vyrai iš pasidavinėjančių nepilnamečių berniukų perima antibiotikams atsparios venerinės ligos užkratą*, pagalvojo ji ir prisiklijavo šypsenėlę, pasirengusi pasitikti atpėdinančią Violetą, velkančią paskui save kuprinę.

Ištisas savaites ji jautė mokyklos kieme sklidančią sumišusio smalsumo bangą — į ją krypo visų galvos, puse lūpų buvo dalijamasi gandai. Ji vaikščiojo iškėlusį galvą, nors šurpo oda ir nuo priklijuotos šypsenos skaudėjo žandikaulį; toji šypsena per visą veidą buvo tarsi amžinas įšalas. Jos mama tuomet perėmė vaikų švenčių globėjos pareigas ir, važiuodama savo mažuoju Citroenu atsivežti svečių, aiškino mergaitėms ir jų draugų motinoms, kad Laila turi daug darbo ir prie jų prisidės kitą kartą. Bet mamos jau nebėra.

Lailai ir vėl traukia skrandį; ji pasistato apykaklę, ši dengia ausis, ir, atsistojusi pačiame pasibarsčiusio mamų, auklių ir vieno kito vienišo tėvo būrelio pakraštyje, įbedą žvilgsnį į telefoną — dedasi tikrinanti Tikrai Labai Svarbų Paštą. Šiuo metu tai įprasta procedūra. Arba ji „tikrina paštą“, arba atsiveda ir Truantą, kuris ima isteriškai loti, kai kas nors prieina arčiau nei per dvidešimt jardų.

Rytoj, galvoja ji. Rytoj niekas netrukdytų. Penkiolika po devintų, kai grįšiu, nuvežusi Violetą, sėsiu prie stalo ir neatsistosisi tol, kol parašysiu du tūkstančius žodžių. Ji nusprendžia negalvoti apie faktą, kad per pastaruosius šešis mėnesius lygiai taip pasižada mažiausiai tris kartus per savaitę.

— Taip ir maniau!

Šis džiugus šūksnis atsklinda nuo pulkelio motinų, susibūrusių prie vaivorykštės spalvomis nudažyto suoliuko šalia sūpynių. Tarp jų Laila pamato Mardžą, šioji lenkiasi plačiai išsišiepusi, Filipa jai spusteli alkūnę. Mardža vilki ilgą smėlio spalvos kašmyro palatą ir avi sportbačius; šviesūs plaukai laisvai suimti ir įmantriai susegti didžiuoliu vėžlio kiauto segtuku.

— Vadinasi, negėrei pas Niną, tiesa? Uoste užuodžiu tokius dalykus! — juokiasi Filipa. Ji jau spaudžia ranką Mardžai prie pilvo, bet paskui atsisuka, pamato Lailą ir teatrališkai nusigręžia. Be garso sužlobčioja: — O Dieve. *Atsiprašau.*

Sekdama Filipos žvilgsnį, Mardža irgi atsisuka. Išrausta.

Laila visa savo esybe supranta, kas atsitiko, nors smegenys dar nespėjo to užfiksuoti. Nieko nematančiomis akimis ji spokso į telefoną, širdis daužosi. *Ne. Ne. Negali būti. Ne po viso to, ką Denas pasakė. Jis negalėtų mums taip padaryti.* Bet visas abejones išsklaidė Mardžos skruostus užliejęs raudonis.

Lailą pykina. Jai svaigsta galva. Ji neišmano, ką daryti. Apima nenugalimas noras prisišlieti prie medžio, augančio už kelių pėdų, bet ji nenori, kad kitos motinos matytų. Jaučia svilinančius jų žvilgsnius, todėl prispaudžia prie ausies telefoną ir dedasi kalbanti. „Taip! Taip, tikrai! Kaip miela, kad paskambinai! Puiku. Kaip laikaisi?“ Ji kalba toliau nenutuokdama, kokie žodžiai slysta nuo liežuvio; nusi-suka, kad daugiau nieko nematytų; galvoje ūžia.

O tada pašoka, kai Violeta timpteli už rankos.

— Brangute! — patraukusi nuo ausies telefoną, pamato šalia dukters stovinčią ponią Tagendhat. — Ar viskas gerai? — klausia kiek per plonu balsu ir kiek per garsiai.

— Kodėl kalbi, kai tau niekas neskambina? — klausia Violeta, suraukusi antakius žiūrėdama į ekraną.

— Jie jau baigė pokalbį, — skuba atsakyti Laila. Jai atrodo, kad tuoj sprogs. Jaučia tokį spaudimą, kad, rodos, kūnas nebeatlaikys.

Ponia Tagendhat vilki išpūdingo ilgo plauko megztinį šikšnosparnio rankovėmis, prie apykaklės prisegtas geltono kartono rankų darbo ženklelis, ant kurio žaliu plonu flomasteriu užrašyta „Su gimtadieniu“.

— Su Violeta kalbėjomės apie naujametį spektaklį. Ar ji jums sakė, kad bus pasakotoja?

— Šaunu! Šaunu! — sako Laila, per jėgą išspaudusi šypseną.

— Nenorime kurti spektaklio apie Kristaus gimimą, šiais laikais mes tikime visaip. Suprantu, laiko dar labai daug... na, gal ir ne taip labai, keturi mėnesiai, bet juk žinote, kaip ilgai užtrunka viską parengti.

— Žinau! — sako Laila.

— Tu kažkokia keista, — sako Violeta.

— Ir nuo tada, kai Fransis išėjo iš „Emerdeilo“ filmavimų — na, taip, jai nebuvo skirtas nuolatinis vaidmuo, — jūs *esate* už renginius atsakinga mama. Žodžiu, Violeta mano, kad galėtumėte apsiimti.

— Apsimti ką?

— Parinkti pagrindiniams personažams drabužius.

— Drabužius, — atkartoja Laila.

— Statysime „Piterio Peno“ adaptaciją.

Mardža atsiskiria nuo kitų motinų būrelio. Ji suima per juosmenį smėlinį paltą ir meta Lailos pusėn nejuokų žvilgsnį, kai mažasis sūnus Hugas tempia ją pro vartus.

— Žinoma! — sako Laila. Kažkur pakaušyje pradeda garsiai ūžti. Per tą ūžesį ji beveik nieko negirdi. Galbūt netgi apsiašarojo, nes dabar viską mato keistai lyg per miglą.

— Tikrai? Nuostabu. Violeta nebuvo tikra, kad sutiksite.

— Jai nepatinka vaikščioti į mokyklą, — sako Violeta.

Laila sukaupia dėmesį ir gręžiasi į dukrą.

— Ką? Nekvailiok, Violeta! Man patinka čia ateiti! Puikiausios akimirkos per visas dvidešimt keturias valandas!

— Praėjusią savaitę už tai, kad mane paimtų iš mokyklos, Selei sumokėjai keturis svarus.

— Ne. Ne. Aš daviau Selei keturis svarus. Jai reikėjo keturių svarų. Prašymas paimti iš mokyklos čia niekuo dėtas.

— Netiesa. Pasakei, jog veikiau nusikąsi sau koją, ir tada Selė pažadėjo nueiti, jeigu duosi tiek, kad pakaktų „Costa“ kavinėje nusipirkti kavos su zefyriukais; tu atsakei: „Gerai, puiku“, ir...

Ponia Tagendhat šypsosi nebe taip užtikrintai.

— Pakaks, Violeta. Žinoma, ponია Tagendhat. Apsiimsiu. Kaip ir sakėte. Neabejotinai pagelbėsiu!

Jos dešinė ranka tarsi atsiskyrė nuo kūno. Be paliovos mosuoja, tarsi norėdama suteikti žodžiams papildomo svorio.

Ponia Tagendhat plačiai nusišypso.

— Turbūt pradėsime spalio mėnesį, įpusėję trimestrą; jums pakaks tiek laiko parengti kostiumus, tiesa?

— Taip! — sako Laila — Taip! Mums reikia eiti. Truputį skubame. Bet mes... pasikalbėsime. Būtinai pasikalbėsime. Su... gimtadieniu! — Ji rodo pirštu poniai Tagendhat į krūtinę, paskui apsisuka ir patraukia gatve.

— Kodėl eini čia? — klausia Violeta kone bėgdama, kad neatsiliktų. — Visada einame Frobišerio gatve.

Frobišerio gatve nuėjo Mardža. Lailai atrodo, kad ji nualps ir numirs, jeigu vėl pamatys tą įmantriai suveltą šviesiaplaukę galvą.

— Tiesiog... smagu kartais ką nors pakeisti, — atsako.

— Tu tikrai kažkokia keista, — stebisi Violeta.

Ji sustoja ir traukia iš kuprinės maišelį daržovių traškučių; turbūt Bilas įdėjo vietoje „Monster Munch“ kukurūzų. Jis bando pagerinti jų mitybą. Violeta sulėtina žingsnį ketindama užkrimsti, todėl Lailai irgi tenka eiti lėčiau.

— Mam?

— Ką?

— Žinojai, kad Felikso užpakalyje yra kirminų? Per pertrauką jis ten įkišo pirštą, ištraukė vieną kirminą ir mums parodė. Matėm, kaip tas kirminas rangosi jam po nagu.

Laila sustoja ir gromuluoja, ką išgirdusi. Įprastai tokia žinia ją būtų privertusi klykti, bet dabar skamba kaip mažiausia šiandien ištikusi baisybė. Pažvelgia į dukrą.

— Tu lietei tą kirminą?

— Oi ne, — sako Violeta, įsimesdama į burną traškučių. — Aš

pasakiau, kad iki gyvenimo galo laikysiuosi nuo jo lygiai per dešimt mylių. Taip pat ir nuo kitų berniukų. Jie visi bjaurūs.

Laila iš lėto perbraukia delnu per veidą ir giliai atsidūsta.

— Niekada ir nekeisk savo nuomonės, Violeta, — sako, kai įstengia pratariti žodį. — Tu jau dabar esi sukaupusi gerokai daugiau išminties nei aš.

2

Nuo tada, kai išėjo Denas ir mirė mama, Laila ištobulino ne vieną strategiją, padedančią prastumti dieną. Kai nubunda — dažniausiai tarp penktos ir šeštos — užsigerdama stikline vandens nuryja citalopramą, raminamųjų tabletes, apsirengia, nepasilikdama laiko apmąstymams, ir valandą vedžioja Truantą; ji nueina iki viržyno, kur klampius takelius mina ankstyvi šunų vedžiotojai, vieniši kavos gėrėjai ir bėgikai apniukusiais veidais, įsikišę į ausis ausinukus. Ji vaikštinėja, klausydama audioknygų arba raminančių nuobodžių tinklalaidžių, bet ko, kas padeda išblaškyti mintis.

Grįžusi žadina mergaites — papirkinėja, meilikauja ir pataikauja, kad tik jos ruošūsi į mokyklą, — stengdamasi asmeniškai nepriimti niurnėjimų ir erzulio, kai jos neranda kojinių ar savo mobiliųjų. Nuo tada, kai čia atsikraustė Bilas, jis gamina pusryčius, ir vietoje Lilai įprastų perteptų sausainių ir trijų dienų senumo riestainių su džemu primygtinai siūlo košės su uogomis ir visokiausiomis sėklomis. Bilas apsėstas dietų; be perstojo kalba apie žuvų taukus ir organizmą valančius lęšius, visai nepaisydamas mergaičių pašaipų ar ilgesingų žvilgsnių į kakavinių javainių dėžutes. Vakaraus jis gamina maistingus patiekalus su neįprastomis daržovėmis ir stengiasi neparodyti nuoskaudos, kai mergaitės ima niurzgėti, kad mieliau rinktūsi skrebutį su kumpiu ir sūriu.

Nuvežusi dukras į mokyklą, Laila eina į kambarį prie pat palėpės, vis dar užverstą aplamdytomis kartoninėmis dėžėmis su taip ir neišimtomis knygomis, kurį juokais vadina savo kabinetu, ir kimba į svarbiausius dienos darbus. Šie darbai — ir su jais susijusi finansų apskaita — taip ją išsekina, kad neretai krenta ant sofos pasnausti,

o kartais tiesiog ant kilimo, ir klausosi raminančios meditacijos tinklalaidės, bandydama nekreipti dėmesio į apačioje lojantį Truantą. Ji stengiasi reguliariai maitintis, kad nesumažėtų cukraus kiekis kraujyje, o kartu nesuprastėtų ir nuotaika. Pakirdusi nuskalauja silpnumą puodeliu arbatos ir eina į parduotuvę nusipirkti visko, ko reikia. Ir tada jau dažniausiai reikia pasiimti Violetą; ji ir vėl tampa mama, neturinti laiko jokioms įkyrioms pasalūniškoms mintims, stojanti į kovą su netvarka, nešvariais skalbiniais, namų darbais, kasdieniais mergaičių vargeliais, ir visa tai tęsiasi iki vakaro, kol ateina laikas miegoti. Tada išgeria dvi antihistamininių vaistų tabletes (gydytoja jai nebeišrašo norimų migdomųjų; turbūt dabar jie laikomi rizikingais) arba, kai kamuoja itin nemaloni nemiga, atsidariusi langą surūko pusę suktinukės. Galiausiai pajutusi, kad nedrąsiai atsėlina miegas, ji it baugštus arklys įsijungia migdančią tinklalaidę, kur švelniabalsiai aktoriai monotoniškai skaito nuobodžias istorijas, ir meldžiasi, kad po poros valandų nenubustų.

Laila nenori galvoti apie buvusį vyrą ir jo naująją partnerę, kuri atrodo žavinga be jokių pastangų. Nenori galvoti apie jo ir Mardžos švarutėlaičius namus, kiek paėjus ta pačia gatve, apie kruopščiai atrinktus stilingus daiktus ir Nogučio projektuotą kavos stalėlį. Ji nenori galvoti apie savo amžinatilsį mamą, kuri kažin kaip sugebėdavo visą šią kebeknę padaryti lengvesnę.

Būna dienų, kai Laila jaučiasi kovojanti su viskuo — su klasingu nirštančių smegenų turiniu, besikeičiančiais nepatikimais hormonais, savo svoriu, buvusiu vyru, namais, kurie, regis, griūva jai ant galvos, ir apskritai — su viskuo.

Tą vakarą, kai mergaitės pakyla nuo vakarienės stalo, palikdamas Bilą priekaištingai žvelgiantį į nebaigtus elnienos ir perlinių kruopų troškinio dubenėlius („Tai labai geras patiekalas — daug baltymų ir mažai riebalų“), Laila staiga pajunta, kad atsivėrė dar vienas kovos laukas — *būsimas Deno kūdikis*. Tas vaikas — jos dukterų pusiau brolis arba pusiau sesuo, jis nuolat bus jų gyvenime. Turės

tokias pačias teises į viską, ką turi tėvas: į pinigus, laiką, meilę. Šitas vaikas geriau nei bet kas kitas įtvirtina akivaizdžią tikrovę — Denas niekada negriš, ir visai nesvarbu, kad ji žinojo, jog to tikėtis neverta. Šis vaikas — dar vienas rūpestis, su kuriuo Lailai teks dorotis artimiausius aštuoniolika metų. Ir nuo šios minties jai norisi susigrūsti į akiduobes krumplius.

Jis paskambina penkiolika po aštuntos. Neabejotinai po to, kai gerai išauklėtas, klusnutis, išpraustas, apvilktas švaria pižamėle ir kruopščiai išvalytais dantukais Hugas, Mardžos šešiametis, jau mažiausiai valandą guli apkamšytas lovelėje. O Violeta šiuo metu kybo ant turėklų, apsikabinusi juos kojomis, dainuodama reperių dainą, kurioje, kiek pavyko suskaičiuoti, nuskamba dvylika įvairiausių užuominų apie genitalijas.

— Laila.

Nuo jo balso automatiškai sutraukia skrandį. Prieš kalbėdama ji bando atgauti kvapą.

— Vis galvojau, kada paskambinsi.

— Mardža tikrai susikrimtusi, — atsidūsta jis. — Klausyk, nė vienas iš mūsų nenorėjome, kad viską sužinotum štai taip.

— Sakai, Mardža susikrimtusi? Oi, — žodžiai ištrūksta nespėti nuryti. — Kaip ji kenčia...

Kiek patylėjęs, jis sako:

— Klausyk, dabar aštuoniolika savaitių. Manėme, kad būtų geriausia pralaukti vasaros atostogas, o tada...

— Bet į mokyklą ateinančioms motinoms žinoti galima?

— Ji joms nesakė. Ta prakeikta moteris... Kuo ji vardu?.. Ji atspėjo. O Mardža negalėjo meluoti, todėl...

— Ne, Dieve gink, visiškai jokio melo nė iš tolo. Na, kada ketini pasakyti mergaitėms?

Denas dvejoja. Ji įsivaizduoja, kaip jis perbraukia delnu per vir-

šugalvį; šis gestas jam įprastas, taip daro, kai susiduria su koku nors sunkumu.

— Eee... na... Mes pamanėme — aš pamaniau, — kad būtų geriau, jeigu tu pasakytum.

— Ooo, ne. — Laila stojasi nuo stalo ir eina prie kriauklės. — Oo, ne, Denai. Šitas klausimas tavo. Nori pasakyti mergaitėms, kad jas ketini išmainyti, tai pats ir sakyk.

— Kaip suprasti „ketinu išmainyti“?

— Na, juk jau išsikraustei, kad kažkieno kito vaikui vaidintum tėtį. Kaip kitaip joms visa tai suprasti?

— Juk žinai, kad yra ne taip.

— Tikrai? Tu buvai jų tėtis. Dabar rytais vežioji į mokyklą kažkieno kito vaiką. Kiekvieną vakarą su juo vakarieniauji.

— Po velnių, aš vis dar jų tėtis. Jeigu galėčiau, kas vakarą valgyčiau su jomis.

— Bet tik ne tokiu atveju, jei tektų su mumis dar ir gyventi, taip?

— Laila, kodėl taip elgiesi?

— Aš? Kuo čia dėta aš? Tai tu pabėgai. Tu pradėjai miegoti su viena iš mūsų kaimynių. Tai tu augini kažkieno kito vaiką, o tavo vaikai tave mato dvi dienas per savaitę, — ji nekenčia savęs už tai, kad kalba tokiu balsu, kad žodžiai liete liejasi, bet niekaip negali nulti. — Tai *tu* nusprendei užtaisyti dar vieną prakeiktą vaiką dvylika metų jaunesnei moteriai. Jei gerai prisimenu, esi labai aiškiai man pasakęs, kad dar vieno kūdikio mes neturėsime, nors aš ir labai jo norėčiau, nes jau ir su dviem vos susitvarkai!

Tą akimirką Laila kažkodėl pažvelgia per petį. Prie šaldytuvo stovi Selė. Vienoje rankoje laiko apelsinų sulčių pakelį ir spokso į motiną.

— Sele?

Dukra mirtinai išblyškusi. Ji padeda sulčių pakelį ir lekia iš virtuvės.

— Kas? — klausia Denas. — Kas ten vyksta?

— Sele! — šaukia Laila, paskui greitai pasako į telefoną: — Aš tau perskambinsiu.

Selės kambario durys užsklęstos, girdisi garsi muzika. Laila du kartus bando duris atidaryti, beldžia, bet išgirsta tik prislopintus žodžius: „Eik iš čia.“ Ji pastovi minutėlę neišmanydama, ką daryti, galiausiai nugara atsirėmusi į medines duris, slysta žemyn, kol klesteli ant grindų; sėdi ir klausosi nepailstančių mušamųjų ritmo.

Taip besėdint, ima plaukti Deno žinučių srautas. Ji nenusiteikusi jų skaityti dabar, bet žvilgsnis kliudo nuotrupas:

būtinai nori padaryti taip, kad būtų dar sunkiau negu

kaip sakiau, nè vienas iš mūsų nenorime mergaitėms

ir jos išmoks mylėti savo naująjį b

Ji spusteli „Netrukdyti“ ir stengiasi vėl pradėti kvėpuoti tolygiai. Pagaliau muzika prityla.

— Brangute, aš čia sėdėsiu tol, kol tu sutiksi su manimi pasikalbėti, — sako ji ganėtinais garsiais, kad Selė išgirstų. Tyloje nuaidi balsas. — Aš niekur iš čia nesitrauksiu. Ir tu žinai, kad aš tikrai moku būti labai įkyri.

Ir vėl ilgai tylu.

— Turiu termosą, miegmaišį ir truputį šokolado su mėtomis. Jeigu prireiktų, galėčiau čia sėdėti iki ketvirtadienio.

Pagaliau Laila išgirsta per kambarį tipenančius žingsnius. Ji girdi, kaip Selė atrakina duris ir vėl nueina. Laila sunkiai stojasi ir nedaršiai praveria duris. Paauglė dukra guli ant lovos, ilgi, juodi plaukai dramatiškai paskleisti, kojinetos pėdos įremtos į sieną.

— Aš jo nekenčiu.

— Negali nekęsti. Jis — tavo tėtis, — sako Laila, o pati galvoja:
Bet aš irgi nekenčiu.

— Jis toks apgailėtinas. Žinai, kad ji paskelbė testo rezultatą instagrame?

— Kaip?

Selė rodo savo telefoną. Ekrane — nuotrauka, kurioje balta plastikinė juostelė su mėlynu brūkšneliu; po juoste išvingiuota *OMG*.

— Tai štai kaip niekam nieko nesakoma, — Laila gražina dukrai telefoną, sėdasi ant lovos, uždeda ranką Selei ant kojos. — Atleisk, brangute. Labai atsiprašau, kad tau tenka visa tai kęsti. — Ji nuryja jaudulį. — Ir dar atsiprašau, kad... kad ir pati ne visada susitvardau.

Selė piktai nusibraukia nuo paakio ašarą; pamačiusi ant piršto likusią tušo dėmelę, dar kartą pasivalo.

— Tu nekalta.

— Na, savaiame suprantama, tu irgi.

Selė pašnairuoja į Lailą.

— Kada sužinojai?

Laila papurto galvą.

— Šiandien mokykloje išgirdau, kaip viena motina apie tai kalbėjo su Mardža. Todėl Denas ir paskambino. Man labai gaila, kad tu nugirdai štai taip.

Selė purto galvą.

— Aš jau žinojau.

— Žinojai? Kaip suprasti?

— Jų vonios kambaryje buvo padėta nėščiąjų vitaminų. Ji jau kelis mėnesius juos vartoja. Kam gerti tokius vitaminus, jeigu negalvoji apie kūdikį?

Lilai ir vėl nemaloniai sugniaužia širdį. Vadinasi, viskas buvo planuojama. Minutėlę ji užsimerkia, sugriežia dantimis, paskui atleidžia žandikaulį ir sako:

— Na, gal jūs jį mylėsite, kai gims. Gal mažylis nuostabiai praturtins jūsų gyvenimą, gal suprasite, kad dar didesnė šeima yra pui-

ku. Viskas bus gerai, Sele. Tiesą sakant, galiu lažintis, kad tau patiks turėti dar vieną broliuką ar sesutę, dar vieną žmogutį, kuris tave dievins taip, kaip mes visi.

Trumpa pauzė.

— O Dieve, mama, tu tokia prasta aktorė.

Laila pažvelgia į dukrą.

— Tikrai?

— Negalėtum lošti pokerio; tavo veidas *viską* išduoda.

Minutėlę jiedvi sėdi ir tyli. Laila atsidūsta.

— Na gerai, kurį laiką gali būti keista. Mums visiems. Bet žinau, kad tėtis tikrai jus myli. Galiausiai viskas nusistovės.

Selė pasislenka arčiau mamos, ištiesia ranką ir spusteli jai delną. Paskui ranką patraukia, bet to paspaudimo pakanka.

— Mam, ar tau viskas gerai? — klausia po minutėlės.

— Tikrai viskas gerai, — tvirtai atsako Laila. — Juk turiu judvi, ar ne? Tokios šeimos visada ir norėjau.

— Ir dar Bilas.

— Ir Bilas. Ką gi be jo darytume?

— Net jeigu jis ir verčia mus valgyti tikrai šlykštų maistą. Mam, gal galėtum su juo pakalbėti dėl lėšių? Ryte, per geografiją, nuo jų tikrai labai garsiai papperdžiau; prisiekiu, visi suprato, kad tai aš.

— Aš su juo pakalbėsiu.

Laila tyliai nusliūkina į miegamąjį ir, prieš nusileisdama laip-tais, pasiima antrą citalopramo tabletę. Gydytoja primygtinai reikalavo laikytis rekomenduojamos dozės. Bet gydytojos buvęs vyras nelaksto apsėklinę pusę šiaurės Londono. Laila nuryja tabletę.

— Viskas gerai?

Bilas plauna indus; tylią virtuvę švelniai užliejusi klasikinė muzika iš „Radio 3“. Net jeigu Laila jam ir pasako, kad indus susiplaus vėliau, jis ima muistytis, jai žiūrint televizorių, paskui tyliai iššliūkina

iš kambario ir po pusvalandžio grįžta su drėgna pašluoste ir ramaus palengvėjimo išraiška. Bilui patinka tvarka. Per pastaruosius kelis mėnesius Laila suprato, kad Bilui reikia jaustis naudingam, nors ir nerimauja žinodama, jog septyniasdešimt aštuonerių žmogus turėtų ilsėtis daugiau. Jis atsiska į ją, persimetęs per petį rankšluostį.

— Gerai, — atsako ji. Paskui nerūpestingai priduria: — Denas turės kūdikį. Su ta grakščia jauna meiluže.

Bilas sekundėlę stovi virškindamas, ką išgirdęs.

— Man labai gaila, — sako aiškia senovine tartimi.

Trumpa pauzė.

Paskui prataria:

— Nė nežinau, ką pasakyti. Mama būtų žinojusi. — Jis prieina prie Lailos, ir ji mano, kad Bilas ją apkabins. Bet jis dvejoja, paskui uždeda plaštaką jai ant rankos ir spusteli. — Laila, jis kvailys, — švelniai sako.

— Žinau. — Laila nuryja gaudulį.

— Ir kai reikės grumtis su bemiegėmis naktimis ir vystyklais, jis pasigailės, — priduria Bilas. — Besikalantys dantukai, dvejų metų pykčio priepuoliai, klaiki netvarka ir chaosas...

Man tas chaosas patiko, liūdnai galvoja Laila. Patiko būti visa ko sūkuryje — tarp murzinių vaikų, plastikinių žaisliukų ir pilnų skalbinių krepšių. Norėjau penkių vaikų. Mažo būrelio. Ir namo kaime, kur daug šunų, purvinių batų ir pintinių su prakuromis, pačių rinktomis miške.

— Taip, — atsako ji.

Pakėlusi galvą mato, kad Bilas ją stebi. Vyras nuduria akis į gražiai nublizgintus batus. Jo batai visada nublizginti. Ji nėra tikra, ar kada nors yra jį mačiusi neišlygintais marškiniais ir nenublizgintais batais.

— Veikiausiai ji būtų išvadinsi jį šunsnukiu, — staiga sako jis. Laila išpučia akis. Ji minutėlę pamąsto ir sako:

— Gal ir būtų.

— Sukruštu kvailu šunsnukiu. Turbūt taip.

Bilas niekada nesikeikia, ir šie jam iš burnos išstrūkę žodžiai skamba taip neįtikėtina, kad jiedu spokso vienas į kitą ir galiausiai apstulbę nusijuokia. Paskui vėl nusijuokia, trumpai, sakytum, žagtelė. Lailos juokas virsta kūkčiojimu. Ji užsidengia abiem delnais veidą.

— Šitai niekaip nesibaigia, Bilai, — sako verkdamą. — Po velnių. Niekaip niekaip nesibaigia.

Bilas suspaudžia jai petį.

— Baigsis. Dabar jau baigsis. Trečias kartas — ir viskas, daugiau nieko bloga nebebus.

Ji sušniurkščia.

— Nuo kada tapai prietaringas?

— Nuo tada, kai nepasisveikinau su vieniša šarka, ir kitą dieną autobusas partrenkė tavo motiną.

— Rimtai?

— Na, juk reikia ką nors apkaltinti. — Bilas laukia, kol ji baigs verkti. — Tau viskas bus gerai, miela mergaite, — švelniai ramina.

— Mums viskas bus gerai, — pakartoja ji ir nusibraukia nuo akių plaukus. Šniurkščioja, šluostosi ašaras. — Ar normaliai atrodo?

— Atrodai puikiai.

Laila įdėmiai pažvelgia jam į akis ir susiraukia.

— Jėzau, Bilai, tau dar prasčiau sektųsi pokeris nei man.